

ALKOHOLITUTKIMUS- SÄÄTIÖ

Toimintakertomus

2019

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

Säätiölain tarkoittama toimintakertomus

2019

MANNERHEIMINTIE 166, HELSINKI
PL 30, 00271 HELSINKI

www.alkoholitutkimussaatio.fi

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

HALLITUS 2017 - 2019:

PUHEENJOHTAJA	<i>Jussi Simpura, dosentti</i>
VARAPUHEENJOHTAJA	<i>Pertti Alasuutari, akatemiaprofessori</i>
JÄSENET	<i>Jonna Björklund, yhtiölakimies Heini Kainulainen, yliopistonlehtori Markku Koulu, professori Pia Mäkelä, tutkimusprofessori Solja Niemelä, kliininen opettaja Helena Vorma, lääkintöneuvos Esa Österberg, tutkija</i>

TYÖVALIOKUNTA 2017 - 2019:

PUHEENJOHTAJA	<i>Jussi Simpura, dosentti</i>
JÄSENET	<i>Pertti Alasuutari, akatemiaprofessori Heini Kainulainen, yliopistonlehtori Solja Niemelä, kliininen opettaja</i>
ASiantuntijat	<i>Markku Koulu, professori Pia Mäkelä, tutkimusprofessori</i>

RAHAPELITUTKIMUSVALIOKUNTA 2017 - 2019:

PUHEENJOHTAJA	<i>Jussi Simpura, dosentti</i>
JÄSENET	<i>Visa Heinonen, professori Jarmo Hietala, professori Solja Niemelä, kliininen opettaja Mari Pajula, erityisasiantuntija Susanna Raisamo, tutkimuspäällikkö Kari Vesala, lehtori</i>

TUTKIMUSJOHTAJA:

Tomi Lintonen, dosentti

SISÄLLYS

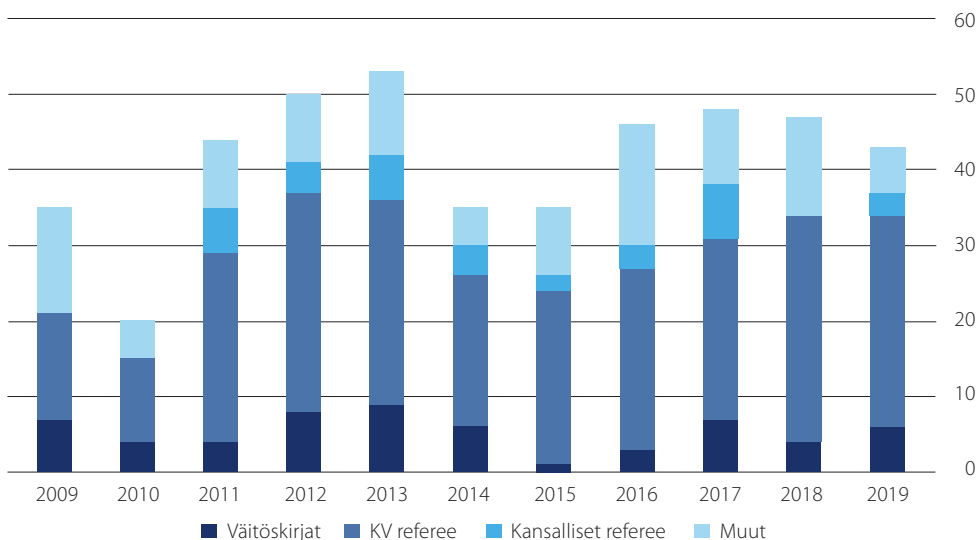
YLEISKATSAUS	5
HALLINTO	6
KANSAINVÄLISET YHTEYDET	7
MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA	8
TALOUS	8
LÄHIPIIRITOIMET	9
TUTKIMUSTOIMINTA.....	10
Säätiön tukemat vuonna 2019 valmistuneet väitöskirjat	10
APURAHAT	16
Alkoholi- ja huumeutkimukseen tarkoitetut apurahat	16
Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimus.....	16
Terveystutkimus.....	16
Rahapelihaittojen tutkimukseen tarkoitetut apurahat	17
PALKINNOT	18
SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA.....	19
Väitöskirjat	19
Vertaisarvioidut alkuperäisartikkelit kansainvälisissä tiedejulkaisuissa	19
Vertaisarvioidut alkuperäisartikkelit kansallisissa tiedejulkaisuissa	22
Muut julkaisut	22

YLEISKATSAUS

Vuonna 1950 perustettu Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee sellaista tieteellistä tutkimusta, jonka kohteena on alkoholin käyttö yleensä tai alkoholi yksilön ja yhteiskunnan ongelmana. Raittiustutkimus ja alkoholitutkimukseen liittyvä huumausainetutkimus sekä erilaisista riippuvuuksista aiheutuvien haittojen, ongelmien, ehkäisyn ja hoidon tutkimus voivat kuulua säätiön toiminnan piiriin. Alkoholitutkimussäätiö on hallinnollisesti itsenäinen, yleishyödyllinen säätiö.

Alkoholitutkimussäätiön tukea saaneita väitöskirjoja julkaistiin vuoden 2019 aikana kuusi (2018: 4). Vertaisarviointimenettelyn läpikäyneitä uusia artikkeleita ilmestyi kansainvälisissä julkaisusarjoissa 28 (2018: 30) ja kansallisissa julkaisusarjoissa kolme (2018: 0). Lisäksi ilmestyi kuusi muuta julkaisua (2018: 13).

Alkoholitutkimussäätiön julkaisut 2009–2019

Säätiö sai vuonna 2019 valtionavustusta 350 000 euroa (2018: 350 000 euroa), Alko Oy:ltä 90 000 euroa (2018: 67 300 euroa) ja lisäksi rahapelihaittojen tutkimukseen suunnattua rahoitusta 284 824 euroa (2018: 285 000 euroa).

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 27.11. vuoden 2019 apurahojen jaosta. Alkoholi- ja huumetutkimukseen hakemuksia oli jätetty yhteensä 39 kappaletta (2018:30), yhteissummaltaan 1 446 766,00 euroa (2018: 1 227 967,00 euroa). Hakemuksista 16 oli osoitettu kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueelle, ja niiden yhteissumma oli 614 452,00 euroa. Terveyden tutkimukseen osoitettuja hakemuksia oli 23 kappaletta, yhteensä 832 314,00 euroa. Alkoholi- ja huumetutkimukseen päätettiin jakaa 265 722,00 euroa, eli myöntöprosentiksi muodostui 18 %. Summasta kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimukseen jaettiin 123 222,00 euroa sekä terveyden tutkimukseen 142 500,00 euroa. Heikki Wariksen nimikkoapurahan saivat **Anna Leppo** ja **Riikka Perälä**.

Rahapelihaittojen tutkimukseen hakemuksia saapui 12 kappaletta (2018:13), yhteissummaltaan 444 256,00 euroa (2018: 389 456,00 euroa). Rahapelihaittojen tutkimukseen päätettiin jakaa 201 590,00 euroa eli myöntöprosentiksi muodostui 45%.

Suurimmat *alkoholi- ja huumeetutkimusapurahat* kohdennettiin kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen alueella **Anna Lepon** ja **Riikka Perälän** hankkeelle ”Palvelujen saatavuus, saavutettavuus vai jotain muuta? Sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kynnykset ja ulkopuolelle jääminen päihdeongelmista kärsivien marginaaliryhmien näkökulmasta” ja **Katja Kuusiston** hankkeelle ”Asiakkaan kokemus kuntoutustoitinnasta ja hyvinvoinnin muutoksesta laitospäihdekuntoutuksen aikana ja seurannassa -tutkimushanke (MUUTOS -hanke)”. Alkoholi- ja huumeetutkimuksen alueella terveyden tutkimuksen suurimman rahoituksen saivat **Virve Kekkonen** hanke ”Nuoret ja Alkoholi -Projektin seurantatutkimus” ja **Mia Haarasen** hanke ”The role of the anterior insula in alcohol reward”.

Rahapelihaittojen tutkimuksen alueella merkittävimmän rahoituksen saivat **Valtteri Kaasisen** hanke ”Brain dopamine transporter binding in gambling disorder” sekä **Tiina Latvalan** hanke ”Rahapelaamisen yhteiskunnalliset hyödyt ja haitat”.

Säätiö jakoi lisäksi matka-avustuksia alkoholi- ja huumeetutkimuksen alueella yhteensä 12 660 euroa ja rahapelihaittojen tutkimuksen alueella 15 401 euroa.

Alkoholitutkimussäätiö toimi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tiloissa Helsingissä osoitteessa Mannerheimintie 166. Säätiössä työskenteli työsuhteessa tutkimusjohtajan lisäksi erikoistutkija **Tiina Latvala** kahdeksan kuukautta hankkeessa ”Rahapelaamisen yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi” ja erikoistutkija **Jukka Ahonen** kolme kuukautta sekä tutkimusapulainen **Suvi Ahtinen** kolme kuukautta säätiön historian dokumentointihankkeessa.

HALLINTO

Säätiön hallitus oli kertomusvuonna seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön nimittämät jäsenet akatemiaprofessori **Pertti Alasuutari**, tutkimusprofessori **Pia Mäkelä**, dosentti **Jussi Simpura** ja lääkintöneuvos **Helena Vormaa**; Tieteellisten seurain valtuuskunnan nimeämät jäsenet professori **Heini Kainulainen**, professori **Markku Koulu**, apulaisprofessori **Solja Niemelä** ja tutkija **Esa Österberg**; Alko Oy:n nimeämä jäsen yhtiölakimies **Jonna Björklund**. Hallituksen puheenjohtajana toimi **Jussi Simpura** ja varapuheenjohtajana **Pertti Alasuutari**.

Tutkimusjohtajana toimi **Tommi Lintonen**. Tilintarkastajana oli KHT **Terhi Latvala** tilintarkastusyhteisö Tuokko Oy:stä. Taloushallintoa hoiti Azets Insight Oy.

Työvaliokuntaan kuuluivat hallituksen jäsenet **Pertti Alasuutari**, **Heini Kainulainen**, **Solja Niemelä** ja **Jussi Simpura**, puheenjohtajana toimi **Simpura**. Asiantuntijoina työvaliokunnassa toimivat **Markku Koulu**, **Pia Mäkelä** ja **Erkki Vuori**.

Rahapelitutkimusvaliokuntaan kuuluivat Alkoholitutkimussäätiöstä **Tommi Lintonen** ja hallituksen jäsenet **Solja Niemelä** sekä **Jussi Simpura**. Säätiön ulkopuolisina asiantuntijoina toimivat professori **Visa Heinonen** ja tutkimusjohtaja **Kati Rantala** Helsingin yliopistosta,

erityisasiantuntija **Mari Pajula** sosiaali- ja terveysministeriöstä, tutkimuspäällikkö **Susanna Raisamo** Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta sekä professori **Jarmo Hietala** Turun yliopistosta. Toimikunnan puheenjohtajana toimi **Simpura**.

Hallitus kokoontui kaksi kertaa varsinaiseen kokoukseen sekä yhden kerran sähköpostikokoukseen. Työvaliokunta kokoontui kaksi kertaa varsinaiseen kokoukseen ja kaksi kertaa sähköpostikokoukseen. Rahapelitutkimusvaliokunta kokoontui yhden kerran varsinaiseen kokoukseen.

Säätiön paperiarkistoa säilytetään kokonaisuudessaan THL:n arkiston yhteydessä Kampissa. Säätiö on siirtynyt käyttämään hallinnollisen aineiston osalta Visma Sign -sähköistä arkistoa eikä uutta paperiarkistoa enää synny. Apurahahakemukset on vuodesta 2013 lähtien arkistoitu sähköisesti Roban Konna Oy:n toimittamassa hakujärjestelmässä, Sigmatic / Telia Inmics-Nebula Oy:n ylläpitämässä palvelinjärjestelmässä.

KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Säätiöltä haettiin vuoden 2019 aikana matka-avustuksia kansainvälisten yhteyksien luomiseen ja ylläpitoon yhteensä 46 431,45 euroa, josta myönnettiin 60 prosenttia eli 28 061 euroa; alkoholi- ja huumeutkimuksen alueella 12 660 euroa ja rahapelihaittojen tutkimuksen alueella 15 401 euroa.

Alkoholi- ja huumeutkimuksen alueella matka-avustuksia myönnettiin:

- **Pertti Alasuutari** 700 euroa: Youth Drinking In Decline, Krakova, 10-12.4.2019
- **Ali Benkherouf** 1470 euroa: Neuroscience 2019, Chicago, 19-23.10.2019
- **Jari Luomanen** 700 euroa: Youth Drinking In Decline, Krakova, 10-12.4.2019
- **Sebastián Peña** 1 400 euroa: Annual Alcohol Epidemiology Symposium of the Kettil Bruun Society, Utrecht, 3-7.6.2019
- **Elina Renko** 1300 euroa: Lisbon Addictions 2019, Lissabon, 23-25.10.2019
- **Essi Salama** 1 300 euroa: Lisbon Addictions 2019, Lissabon, 23-25.10.2019
- **Teemu Aitta-Aho** 2 170 euroa: Neuroscience 2019, Chicago, 19-23.10.2019
- **Eeva Ekqvist** 360 euroa: Vaikuttavuuden tutkimuksen päivät, Kuopio, 1.-2.10.2019
- **Katja Kuusisto** 360 euroa: Vaikuttavuuden tutkimuksen päivät, Kuopio, 1.-2.10.2019
- **Akseli Virratvuori** 1 500 euroa: Fifth Contemporary Drug Problems Conference: Rethinking 'Change': New Theories, New Topics, New Questions, New Methods, Prato, 4.-6.9.2019
- **Niina-Maria Nissinen** 1 400 euroa: Tutkijavierailu Göteborgin yliopistossa Göteborg, Ruotsi, Kevät 2020

Rahapelihaittojen tutkimuksen alueella matka-avustuksia myönnettiin:

- **Veera Kankainen** 700 euroa: The 12th Nordic Conference on Gambling SNSUS, Tampere, 3.-5.6.2019
- **Valtteri Arstila** 734 euroa: tutkimusyhteistyövierailu, Lontoo, Kesäkuu 2019
- **Michael Egerer** 700 euroa: The 12th Nordic Conference on Gambling SNSUS, Tampere, 3.-5.6.2019
- **Paula Jääskeläinen** 700 euroa: The 12th Nordic Conference on Gambling SNSUS, Tampere, 3.-5.6.2019

- **Jari Kinnunen** 1 800 euroa: 17th International Conference on Gambling and Risk Taking, Las Vegas, 27.-30.5.2019
- **Virve Marionneau** 700 euroa: The 12th Nordic Conference on Gambling SNSUS, Tampere, 3.-5.6.2019
- **Anu Sirola** 704 euroa: NYRIS-conference, Aarhus, 14.-16.8.2019
- **Niko Suhonen** 2 145 euroa: Tutkimusyhteistyövierailu, Liverpoolin yliopisto, Liverpool, 31.1.-28.2.2019
- **Jarno Tuominen** 734 euroa: Theoretical Neurobiology -ryhmän seminaari University College Londonissa, Lontoo, kesä 2019
- **Susanne Uusitalo** 1 300 euroa: Lisbon Addictions 2019, Lissabon, 23-25.10.2019
- **Atte Oksanen** 1300 euroa: Lisbon Addictions 2019, Lissabon, 23-25.10.2019
- **Anu Sirola** 200 euroa: NYRIS-conference, Aarhus, 14.-16.8.2019
- **Niko Suhonen** 350 euroa: Tutkimusryhmän tapaaminen, Joensuu, 10.-11.6.2019
- **Aki Koivula** 820 euroa: European Association of Social Psychology General Meeting 2020, Krakova, Puola 30.6.-4.7.2020
- **Iina Savolainen** 1 500 euroa: Society for Personality and Social Psychology 2020 Annual Convention, New Orleans, USA 27.-29.2.2020
- **Anu Riitta Susanna Sirola** 820 euroa: European Association of Social Psychology General Meeting 2020, Krakova, Puola 30.6.-4.7.2020
- **Susanne Uusitalo** 221 euroa: Tutkimusvierailu Karl Fristonin luokse, Lontoo, Iso-Britannia 21.-22.10.2019

MUU TARKOITUKSEN TOTEUTTAMISEEN LIITTYVÄ TOIMINTA

Säätiö digitoi lähes kaikki kustantamansa kirjat; muutamista teoksista oli vain yksi kopio, joka säilytetään kirjamuodossa.

Säätiön sähköinen hakujärjestelmä uudistettiin PHP 7 -pohjaiseksi.

Jussi Simpura osallistui Tukholmassa 14.-15.5.2020 Pohjoismaiden hyvinvointikeskuksen työpajaan ”Who decides the relevance and validity of knowledge” ja piti siellä esitelmän tiedon käytön laatuarvioinnista päätöksenteossa.

Säätiö solmi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa tutkimusyhteistyön puitesopimuksen rahapelihaittojen tutkimuksesta vuosille 2020-2023.

TALOUS

Säätiön kulut vuonna 2019 olivat 740 635,84 euroa (2018: 688 999,61 euroa). Säätiön varsinaisen toiminnan tuotot olivat yhteensä 725 124,87 euroa (2018: 702 300,00 euroa), rahoitustoiminnan kulut 200,00 euroa (2018: 66,49 euroa) ja tuotot 0,01 euroa (2018: 50,41 euroa). Tilikauden alijäämä oli 15 510,97 euroa (2018: ylijäämä 13 350,80 euroa). Taseen loppusumma oli 940 179,65 euroa (2018: 892 976,13 euroa). Tilivuoden päättyessä taseessa

oli tulevia apurahavastuita 699 079,79 euroa (2018: 649 601,45 euroa). Vuonna 2020 maksettavaksi suunniteltujen apurahojen summa on 654 791,79 euroa, vuonna 2021 42 788,00 euroa ja vuonna 2022 1 500,00 euroa.

Hallituksen jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 1 500,00 euroa (2018: 1 400,00 euroa), työvaliokunnan jäsenille kokouspalkkioita 1200,00 euroa (2018: 1100,00 euroa) ja käsittelypalkkioita 3 350,00 euroa (2018: 2 900,00 euroa). Rahapelivaliokunnan jäsenille maksettiin kokouspalkkioita 700,00 euroa (2018: 600,00 euroa) ja käsittelypalkkioita 1 500,00 euroa (2018: 1 500,00 euroa).

LÄHIPIIRITOIMET

Säätiölain 487/2015 mukaan säätiön täytyy ilmoittaa toimintakertomuksessaan vuosittain tiedot säätiön suppealle lähipiirille annetuista avustuksista, muista kokonaan tai osittain vastikkeettomista taloudellisista eduista sekä muista säätiön ja lähipiiriin kuuluvan välisistä taloudellisista toimista. Ilmoittamisvelvollisuus koskee myös mahdollisia lähipiirille annettuja rahalainoja, vastuita ja vastuusitoumuksia. Säätiö ei tilikaudella 1.1.-31.12.2019 ole antanut lainoja tai vakuuksia lähipiiriin kuuluville. Säätiö on myöntänyt hallituksen jäsen Alasuutarille matka-avustuksen 700,00 euroa osallistumiseen Youth Drinking In Decline -konferenssiin Krakovassa 10-12.4.2019. Alasuutarin hakemuksen käsittelyssä on noudatettu samoja periaatteita kuin muiden hakijoiden hakemusten käsittelyssä, hänelle myönnettiin sama summa kuin toiselle samaan konferenssiin osallistuneelle matka-apurahan saajalle, eikä Alasuutari osallistunut oman hakemuksensa käsittelyyn. Alkoholitutkimussäätiö ei ole tehnyt muita lain tarkoittamia toimia lähipiiriinsä kuuluvien kanssa.

TUTKIMUSTOIMINTA

SÄÄTIÖN TUKEMAT VUONNA 2019 VALMISTUNEET VÄITÖSKIRJAT

Jukka Ahonen: *Kolme kriisiä ja kansalliset rahapelit: yhteiskunnallisten murroskausien vaikutus suomalaisen rahapelijärjestelmän muotoutumiseen.*

Tutkimuksessa tarkastellaan suomalaisen rahapelijärjestelmän historiallista muotoutumista kiinnittäen erityishuomiota rahapelien laillistamiseen liittyneisiin ei-taloudellisiin tekijöihin. Rahapelijärjestelmän kehittymistä tarkastellaan kolmen yhteiskunnalliseksi murrokseksi hahmottuvan ajankohdan näkökulmasta: Ensinnäkin veikkaustoiminnan aloittaminen talvisodan vuonna 1940 sekä sitä seuranneet jatkosota ja vuosikymmenen lopun ”vaaran vuodet”, jolloin suomalaisten peliyhtiöiden Veikkaustoimiston ja Raha-automaattiyhdistyksen asiamiesverkotot muotoutuivat muiden toimiansa lisäksi kansalaisten mielialoja ja käyttäytymistä valvoviksi organisaatioiksi. Toinen ajanjakso on loton ripeä valmisteluprosessi sisä- ja ulkopoliittisesti kuohuvan vuoden 1970 aikana sekä sitä seurannut voimakkaan yhteiskunnallisen konsensuskehityksen aika, jolloin loton pelaamisesta tuli laajojen kansankerrosten säännöllinen harrastus. Kolmannen murrosajan muodostaa 1990-luvun alun lama. Silloin rahapelitarjontaa laajennettiin edellisen vuosikymmenen rahamarkkinoiden vapauttamisen hengessä kasinopelaamisen ihanteen suuntaan ja rahapelituottoja alettiin käyttää laman aikaisen leikkaus- ja säästöpolitiikan tukena.

Tutkimuksen tulokseksi hahmottuu ensinnäkin se, että taloudellisten tekijöiden lisäksi rahapelaamisen yhteiskunnallisia paineita purkava ja vallitsevaa järjestelmää säilyttävä luonne toimi rahapelien laillistamisen motiivina ja että sitä käytettiin edellä mainittujen kriisikausien aiheuttaman levottomuuden rauhoittamiseen. Tämä koskee erityisesti kahta ensimmäistä murroskautta, jolloin ääriivasemmiston toiminta oli keskeinen osa yhteiskunnan levottomuutta. Teoreettisesta näkökulmasta rahapelaamista paineita purkavana ilmiönä tarkastellaan tutkimuksessa käyttäen erityisesti Edward Devereux’n *näkemyistä rahapelaamisesta kapitalistisen yhteiskunnan varoventtiilinä. Rahapelaamisen tarkastelua vallitsevaa järjestelmää säilyttävänä ilmiönä puolestaan syvennetään käyttäen sosiaalipsykologista järjestelmän oikeuttamisen teoriaa.*

Yhteiskuntajärjestyksen säilyttämisen näkökulmasta aukeaa myös toinen keskeinen tutkimustulos: Rahapelien laillistamisen tai pelituottojen käytön suuntaamisen taustalla ovat kaikkina kolmena murroskautena merkittävällä tavalla vaikuttaneet valta-asemaan pyrkineet miehiset eliittiryhmät, joiden tavoitteiden ja ylivalan legitimointiin myös laillistetut rahapelit ovat omalta osaltaan ja omalla tavallaan liittyneet. Ylivaltaa on tuettu myös propagandalla, jonka ansiosta suomalaiset on opetettu mieltämään kotimaisten rahapelien pelaaminen osana kunnialliseksi kansalaiseksi kasvamista ja uhrautumisena isänmaan selviytymisen puolesta. 1940-luvulla miesrintaman muodostivat talvisodan hengessä toimineet aseveljet, 1970-luvulla asevelihengen ja uuden ulkopoliittisen suuntauksen ihanteet yhdistäneet aseveliveteraanit, ”Kekkonen miehet”, ja 1990-luvulla valtiovarainministeriön virkamiehet ja ministerit, sotaveteraanien pojat, jotka ihailivat militaristisia perinteitä ja väkivaltaisia ongelmanratkaisumenetelmiä. Yhteiskunnan pelastajiksi uhkaavilta kaoso voimilta

itsensä mieltäneiden miesliittojen tarkastelua syvennetään tutkimuksessa käyttäen hegemonisen maskuliinisuuden teoriaa, joka tutkii miesten ylivallan ideologista rakentumista länsimaisissa yhteiskunnissa.

Tutkimustuloksena esitetään myös tulkinta, jonka mukaan vuonna 2017 tapahtunut, yleiseurooppalaisesta kehityksestä poikkeava rahapeliin yksinoikeusjärjestelmän tiukentaminen saa osaselityksensä suomalaisen järjestelmän muotoutumisesta ja kasvamisesta kansallista olemassaoloa ja perinteisiin arvoihin perustunutta yhteiskuntajärjestystä uhanneiden kriisien kautta. Historiallisesti rahapelit ja niitä toteuttaneet organisaatiot ovat kietoutuneet läheisesti pelien laillistamisen taustalla merkittävästi vaikuttaneisiin, yhteiskuntajärjestystä puolustaneisiin ja konflikteja säädelleisiin valtaverkostoihin sekä niiden pyrkimyksiin vaikuttaa kansalaisten mielialaan ja käytäytymiseen.

Tutkimuksessa käytetään monipuolista lähdemateriaalia sekä nykyaikaiselle historian tutkimukselle ominaista lähteiden lukemistapaa, jossa tulkinta ja tutkijan oma kohtainen eläytyminen nousevat lähteiden alkuperän ja niiden syntyyn vaikuttavien tekijöiden selvittämisen ihanteiden täydentäjiksi. Monimuotoista lähdemateriaalia käyttäen rahapelaaminen kontekstualisoidaan mahdollisimman laajaksi osaksi kulloinkin tutkittavana olevan aikakauden poliittista ja taloudellista ympäristöä.

Teija Karttunen: *Naiseryistä päihdehoitoa – Etnografisen tutkimus päihdehoitolaitoksen naistenyhteisöstä.*

Naisten päihdeiden käyttö ja siihen liittyvät sosiaaliset ja terveydelliset ongelmat ja riskit ovat lisääntyneet Suomessa. Päihdeongelmaiset naiset muodostavat heterogeenisen ryhmän ja heidän psykososiaaliset taustansa ovat moninaiset. Päihdeongelmat tuottavat naisten elämään hyvin kokonaisvaltaisia seurauksia, jotka välittyvät muun muassa terveyteen ja sosiaaliin suhteisiin. Lisäksi sosiaalinen stigma, leimautuminen ja häpeä estävät naisia hakeutumasta hoitoon.

Vasta hiljattain on alettu kiinnittää huomiota sukupuoleen ja sen merkityseen *päihdeongelmille ja niiden hoidolle. On havaittu, että perinteiset hoitoohjelmat eivät välttämättä ole soveltuneet naisille ja että ne on suunniteltu vastaamaan miesten hoidon tarpeisiin. Tätä taustaa vasten on pidetty tärkeänä kehittää erikseen naisille suunnattuja päihdehoitopalveluja, jotka vastaisivat nimenomaan naisten tarpeisiin ja edistäisivät naisen hakeutumista hoitoon ja hoidossa pysymistä.*

Tämä sosiaalityön väitöstutkimus tarkastelee naisten päihdehoitoa naiseryisestä näkökulmasta. Tutkimuksen aineisto on kerätty etnografisen kenttätutkimuksen avulla demokraattista yhteisöhoitoa soveltaneen päihdehoitolaitoksen naistenyhteisössä. Naiseryityinen päihdehoidon interventio muodostuu seuraavista ulottuvuuksista: (1) naisuus ja sukupuolen merkitys; (2) kehollisuus ja traumatisoitumien (3) identiteetti, tunteet ja mielenterveys; (4) sosiaaliset suhteet; (5) päihderiippuvuus ja yksilöohittainen muutostyö. Analysoin näiden ulottuvuuksien ilmenemistä empiirisessä aineistossani terapeutin yhteisöhoitoa kontekstissa. Yhteisö on tässä tutkimuksessa sekä yksilöllisen, tietoisuuden muutostyön menetelmä, että hoidon rakenne.

Tutkimuksen tulokset antavat viitteitä siitä, että naisten päihdehoidon kysymykset ovat monitahoisia ja kompleksisia. Tämän vuoksi myös hoidollisten jatkumojen varmistamista laitoshoidon jälkeen on kriittinen tekijä. Koska suhteisiin liittyvät tekijät ovat olennaisia naisten päihdeongelmille, on naisten toipumisen kannalta olennaista se, miten he pystyvät liittymään ja kiinnittymään yhteiskuntaan uudelleen.

Joonas Majuri: *Dopamine, opioid and serotonin neurotransmission in behavioral addictions.*

Toiminnalliset riippuvuudet ovat psykiatrisia sairauksia, joissa riippuvuuden kohde ei ole kemiallinen aine vaan toiminta tai käytösmalli, kuten esimerkiksi rahapelaaaminen tai syöminen. Toiminnallisilla riippuvuuksilla ja päihderiippuvuuksilla on paljon yhteisiä piirteitä, mukaan lukien sietokyvyn nousu, riippuvuuden kohteena olevan toiminnan jatkaminen huolimatta epäedullisista seurauksista, vieroitusoireet ja himo. Kuitenkaan toiminnallisten riippuvuuksien patofysiologiaa ei juurikaan tunneta. Toiminnallisia riippuvuuksia voidaan käyttää myös mallina tutkittaessa aivojen palkkiojärjestelmää puhtaimmillaan ilman päihteiden aiheuttamaa kemiallista sekoittavaa vaikutusta.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella aivojen välittäjäaineiden toimintaa toiminnallisissa riippuvuuksissa. Aivojen dopamiini-, opioidi- ja serotoniinijärjestelmiä tutkittiin peliriippuvuudessa, ahmintahäiriössä ja kontrolliryhmässä positroniemissiotomografialla (PET). PET-kuvauksissa [18F]fluorodopa kuvasi presynaptista dopamiinin tuotantokykyä, [11C]karfentaniili sitoutui μ -opioidireseptoriin (MOR) ja [11C]MADAM puolestaan sitoutui serotoniinin takaisinottajaan (SERT). Tilastollisessa analysissa tarkasteltiin kaikkien ryhmien välisiä eroja merkkiaineiden sitoutumisessa. Lisäksi peliriippuvuudessa ja kontrolliryhmässä tarkasteltiin eri merkkiaineiden sitoutumisen välisiä riippuvuussuhteita ja impulsiivisuuden ja merkkiaineiden sitoutumisen riippuvuussuhteita.

Ahmintahäiriössä dopamiinin tuotantokyky oli alentunut accumbens-tumakkeessa, MOR-sitoutuminen oli alentunut laaja-alaisesti aivojen eri osissa ja SERT-sitoutumisessa nähtiin alueellisesti vaihtelevia sitoutumisen nousuja ja laskuja, kun taas peliriippuvuus ei eronnut kontroleista minkään merkkiaineen osalta. Muutokset eivät johtuneet mahdollisista sekoittavista tekijöistä. Dopamiinin tuotantokyky korreloi tyvitumakkeiden MORsitoutumisen kanssa sekä peliriippuvuudessa että kontroleilla. Impulsiivisuus korreloi otsalohkon SERT-sitoutumisen kanssa kontrolliryhmässä, mutta tämä riippuvuussuhde ei ilmennyt peliriippuvuudessa, jossa sen sijaan keskiaivojen MOR-sitoutuminen korreloi sekä impulsiivisuuden että accumbens-tumakkeen dopamiinin tuotantokyvyn kanssa.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että ilmiänsuhtaan erilaiset toiminnalliset riippuvuudet eroavat myös neurobiologisesti toisistaan. Lisäksi tulokset poikkeavat aiemmin julkaistuista tuloksista päihderiippuvuuksissa, mikä tarkoittaa yksilöllisen neurobiologisen taustan ilmenemistä eri riippuvuussairauksissa. Edelleen jää selvittäväksi, heijastavatko hermovälittäjäaineiden muutokset ahmintahäiriössä sekä hermovälittäjäaineiden ja impulsiivisuuden riippuvuussuhteiden muutokset peliriippuvuudessa altistavaa patofysiologiaa vai hermostollista mukautumista.

Sanna Rönkä: *Huumeiden käyttäjien kuolemat Suomessa: Monimenetelmäinen tutkimus lääkkeellistymisen, sosiaalisen huono-osaisuuden ja huumeiden käyttökotekstien näkökulmasta.*

Tämän väitöstutkimuksen aihe on huumeisiin liittyvät kuolemat Suomessa. Tutkimuksessa tarkasteltiin, miten lääkkeellistyminen, eli lääkkeiden yhteiskunnallisen merkityksen kasvu, näkyy huumekuolemissa. Tutkimuksen tulokset kokonaisuudessaan osoittavat, että hoitokotekstissa suhteellisen turvallinen lääke ei ole sitä enää huumeiden käyttöympäristössä. Tulokset viittaavat siihen, että katukauppalääkkeiden lisäksi lääkärin määräämillä lääkkeillä on yhteys huumekuolemiin. Erityisesti työkyvyttömyyseläkkeellä olevilla huumeiden ongelmakäyttäjillä oli reseptilääkeostoksia huumeylliannostuskuolemiin liittyen. Myös laadullinen analyysi osoittaa, että lääkkeitä hankitaan terveydenhuollosta joko itselääkinnällisiin tai päihtymistarkoituksiin.

Lisäksi tutkimuksessa analysoitiin huumekuolleisuuteen liittyviä sosiaalisia taustatekijöitä. Matala koulutus, työttömyys, työkyvyttömyyseläke, avioero ja asuminen laitoksessa tai yksin olivat yhteydessä huumekuolleisuuteen. Vaikka nämä eivät yksittäisinä tekijöinä ole merkki huono-osaisuudesta, voidaan sanoa, että kokonaisuudessa huumekuolleisuus on vahvasti yhteydessä sosiaaliseen huono-osaisuuteen. Koska huumekuolemaan johtava syrjäytymisprosessi alkaa nuorella iällä, huumekuolemien ehkäisemisen kannalta olisi tärkeää nuorten mielenterveyden häiriöiden ehkäisy ja hoito sekä opintopolun turvaaminen toisen asteen koulutukseen. Tulisi myös varmistaa, että paikkoja huumehoitoon on riittävästi, kynnys hoitopäätöseen on matala ja hoitopolku selkeä.

Tutkimuksen aineistona on käytetty rekisteriaineistoja, ikääntyneiden huumeiden käyttäjien haastatteluaineistoa ja internetin keskustelufoorumien keskusteluketjuja, joita on analysoitu kvantitatiivisin ja kvalitatiivisin menetelmin.

Agnes Stenius-Ayoade: *Housing, Health and service use of THE Homeless in Helsinki, Finland.*

Asunnottoman henkilön arki on monella tapaa hankalaa ja stressaavaa. Aiempi kansainvälinen tutkimus on osoittanut, että asunnottomuuteen liittyy kohonnut sairastavuuden ja kuolleisuuden riski, sekä lisääntynyttä päivistys- ja sairaalapalvelujen käyttöä. Asunnottomien terveydentilaa ei ole Suomessa aiemmin selvitetty perusteellisesti. Tämän väitöstutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa pääkaupunkiseudun ensisuojoissa yöpyneiden asunnottomiensairastavuudesta, kuolleisuudesta, terveyspalvelujen käytöstä ja myöhemmästä asumistilanteesta.

Yhdistelemällä rekisteritietoja monesta eri rekisteritietokannasta tutkimuksessa seurattiin kolmea ensisuojoissa yöpyneiden ryhmää (yhteensä 1458 henkilöä) pisimmillään kymmenen vuoden ajan. Heidän asumistilannettaan, sairastavuuttaan, kuolleisuuttaan ja terveyspalvelujen käyttöään verrattiin ikävakioituun verrokkiryhmään.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että asunnottomat olivat verrokkeja selvästi sairaampia, koskien erityisesti mielenterveyshäiriöitä. Kymmenen vuoden seurannan

aikana noin puolet ensisuojaissa yöpyneistä asunnottomista kuoli, mikä tarkoittaa noin viisinkertaista kuolemanriskiä verrokkiryhmään nähden. Seurannan lopussa elossa olleista tutkittavista valtaosa asui tuetun asumisen piirissä ja vain pieni joukko oli yhä tai jälleen asunnottomina. Kuusi prosenttia alkuperäisestä asunnottomien ryhmästä asui itsenäisesti.

Verrokkiryhmään nähden asunnottomilla oli yli nelikymmenkertaisesti sairaalapäiviä psykiatrisessa sairaalahoidossa, kymmenkertaisesti sairaalapäivystyskäyntejä ja yli kuusinkertaisesti sairaalapäiviä somaattisessa erikoissairaanhoidossa. Myös he, joiden ensisuojaissa yöpyminen oli tilapäistä ja lyhytaikaista, käyttivät paljon sairaala- ja päivystyspalveluja. Mielenterveysongelmista kärsiminen oli vahvasti yhteydessä perusterveydenhuollon käyttöön. Asunnottomat henkilöt kävivät perusterveydenhuollon lääkärin vastaanotolla mielenterveys- ja päihdeongelmien, traumausten sekä infektioiden takia, sen sijaan krooniset taudit olivat alihoidettuja.

Tämä tutkimus osoittaa, että myös Suomessa asunnottomuuteen liittyy hyvin usein terveysongelmia ja selvästi kohonnut kuolemanriski. Rungas sairaala- ja päivystyspalvelujen käyttö sekä suhteellisen pieni polikliinisten palvelujen käyttö viittaavat siihen, että oikea-aikaisen ja asianmukaisen hoidon saatavuus on asunnottomilla riittämättömää, mikä johtaa suureen erikoissairaanhoitopalvelujen käyttöön. Tarvittaisiinkin parempia, erityisesti asunnottomille kohdistettuja terveyspalveluja vähentämään ennaltaehkäistävässä olevia sairaalajaksoja, huonoa terveyttä ja kohonnutta ennenaikaisen kuoleman riskiä.

Johanna Uhari-Väänänen: *Contributions of μ - and κ -opioidergic systems to ethanol intake and addiction.*

Koska alkoholia (etanolia) juodaan maailmanlaajuisesti, myös alkoholin ongelmakäyttö koskettaa suurta ihmisjoukkoa. Joissakin yksilöissä alkoholin juominen saattaa edetä alkoholin haitallisen käytön kautta alkoholiriippuvuudeksi. Alkoholiriippuvuudelle on ominaista voimakas, pakonomainen ja hallitsematon tarve juoda alkoholia käytön haitoista riippumatta, sekä epämuukavat tuntemukset, kun alkoholia ei ole saatavilla. Retkahdukset alkoholin juomiseen pitkienkin raittiusjaksojen jälkeen ovat yleisiä, mikä vaikeuttaa alkoholiriippuvuuden hoitoa. Alkoholiriippuvuuden hoitoon on olemassa lääkkeitä, mutta niiden teho on valitettavan huono, minkä vuoksi uusia lääkkeitä ja hoitostrategioita tarvitaan lisää.

Aivojen mielihyväradan kanssa vuorovaikuttavat μ - ja κ -opioidergiset järjestelmät ovat keskeisessä asemassa alkoholin juomisen säätelyssä. μ -Opioiderginen järjestelmä liitetään usein alkoholin palkitseviin ja mielihyvää tuottaviin vaikutuksiin. κ -Opioiderginen järjestelmä sen sijaan liitetään alkoholin negatiivisiin vaikutuksiin. μ -Opioidergistä järjestelmää pidetään tärkeänä alkoholin juomisen säätelyssä silloin, kun alkoholin juominen on vielä hallinnassa. κ -Opioidergisen järjestelmän roolin ajatellaan sen sijaan kasvavan alkoholiriippuvuuden kehittymisen myötä.

Tämän väitöskirjan tavoitteena oli selvittää μ - ja κ -opioidergisten järjestelmien merkitystä riippuvuuksien kannalta keskeisessä aivoalueessa, eli accumbens-tumakkeen kuoriosassa, alkoholin juomisen säätelyssä sekä alkoholin juomiseen retkahtamises-

sa. Kokeissa käytettiin vapaaehtoisesti alkoholia runsaasti juovia rottakantoja (AA ja Long-Evans -rotat) sekä alkoholin juomisen malleja, jotka kuvaavat karkeasti tilanteita ennen ja jälkeen alkoholiriippuvuuden kehittymistä. μ - ja κ -opioidi reseptoreille selektiivisiä agonisteja ja antagonisteja annosteltiin sekä paikallisesti kohdeaivoalueeseen että systeemisinä ihonalaisinjektioina, jotta kohdeaivoalueen kokonaismerkitys alkoholin juomisen säätelyssä olisi selvitettävissä.

Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että μ - ja κ -opioidergiset *järjestelmät osallistuvat sekä alkoholin juomisen säätelyyn että alkoholin juomisen retkahtamiseen*. Accumbens-tumakkeen kuoriosaa on tulosten perusteella ainakin yksi aivoalue, joka on keskeisessä asemassa näiden vaikutusten välittämisessä. Koska rottien alkoholin juominen ja alkoholin juomiseen retkahtaminen vähenivät erityisesti selektiivisen κ -opioidi reseptoriantagonistiannostelun *jälkeen*, κ -opioidergistä *järjestelmää vaimentavat lääkkeaineet saattaisivat tarjota varteenotettavan lääkkeellisen hoitostrategian alkoholin ongelmakäytön hoitoon*.

APURAHAT

Alkoholitutkimussäätiön hallitus päätti kokouksessaan 27.11. vuoden 2019 apurahojen jaosta.

Tutkimustyöskentelyyn liittyviä hakemuksia jätettiin yhteensä 51 kappaletta, yhteissummaltaan 1 891 022,00 euroa. Säätiö päätti jakaa tutkimusapurahoja 23 hankkeelle yhteensä 467 312,00 euroa. Myöntöprosentiksi muodostui 25%.

Heikki Wariksen nimikkoapurahan saivat **Anna Leppo** ja **Riikka Perälä**.

ALKOHOLI- JA HUUMETUTKIMUKSEEN TARKOITETUT APURAHAT

Kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimus

Lasse Hämäläinen tutkimustyöskentelyyn 8 kuukaudeksi 1 8000 euroa:
Suomalaisten näkemykset alkoholista ja huumeista verkon anonyymeillä keskustelufoorumeilla

Katja Kuusisto tutkimuskuluihin 6 700 euroa, **Arja Ruisniemi** tutkimustyöskentelyyn 9 kuukaudeksi 20 250 euroa ja **Kirsi Günther** tutkimustyöskentelyyn 2 kuukaudeksi 4 500 euroa:
Asiakkaan kokemus kuntoutustoiminnasta ja hyvinvoinnin muutoksesta laitospäihdekuntoutuksen aikana ja seurannassa -tutkimushanke (MUUTOS-hanke)

Anna Leppo tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 27 000 euroa ja tutkimuskuluihin 9 040 euroa sekä **Riikka Perälä** tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 27 000 euroa:
Palvelujen saatavuus, saavutettavuus vai jotain muuta? Sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän kynnykset ja ulkopuolelle jääminen päihdeongelmista kärsivien marginaaliryhmien näkökulmasta

Jari Luomanen tutkimuskuluihin 10 732 euroa:
Selvä valinta? Suomalaiset nuoret ja globaali juomatapojen muutos

Terveyden tutkimus

Mikko Airavaara tutkimuskuluihin 10 000 euroa:
Alkoholimieliteon tutkiminen hiirillä sosiaalisessa ympäristössä

Mia Haaranen tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21 000 euroa:
The role of the anterior insula in alcohol reward

Juho Joutsa tutkimustyöskentelyyn myöhemmin nimettävälle tohtoriopiskelijalle 8 kuukaudeksi 15 000 euroa:
Riippuvuussairauksien hoitokohteet aivoissa

Virve Kekkonen tutkimuskuluihin 20 000 euroa:

Nuoret ja Alkoholi -projektin seurantatutkimus

Esa Korpi tutkimuskuluihin 9 500 euroa ja **Lauri Elsilä** tutkimuskuluihin 9 500 euroa:

Psykedeelien alkoholin juomista vähentävät vaikutukset

Sari Lång-Tonteri tutkimustyöskentelyyn 3 kuukaudeksi 5 250 euroa:

Päihteiden käytön vaikutus psykoosisairauden oirekuvaan

Jonna Levola tutkimustyöskentelyyn 4 kuukaudeksi 9 000 euroa ja tutkimuskuluihin 1 000 euroa:

Psychiatric morbidity, mortality and causes of death among treatment-seeking men and women with alcohol and substance use disorders

Antti Mustonen tutkimustyöskentelyyn 3 kuukaudeksi 6 750 euroa:

Nuoruuden päihteiden käyttö ja ADHD Pohjois-Suomen vuoden 1986 syntymäkohortissa

Teemu Peltonen tutkimustyöskentelyyn 6 kuukaudeksi 10 500 euroa:

Päihteiden vaikutus psykoosiin sairastuvan oirekuvaan

Mikko Uusi-Oukari tutkimuskuluihin 15 000 euroa:

Humalastako apua alkoholin juontiin?

Lisäksi jaettiin apurahaa tutkimuskuluihin vuodeksi 2020 3 000 euroa, vuodeksi 2021 1 500 euroa ja vuodeksi 2022 1 500 euroa kahdelle hakijalle, jotka eivät antaneet suostumustaan nimensä tai hankkeen nimen julkaisemiseen.

RAHAPELIHAITTOJEN TUTKIMUKSEEN TARKOITETUT APURAHAT

Tanja Grönroos tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21 000 euroa:

The socio-demographic factors, health-related problems and gambling behaviour of the gamblers with high expenditure

Heli Hagfors tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21 000 euroa ja tutkimuskuluihin 1 500 euroa:

Rahapelaamisen motiivien yhteys rahapeliongelmiin kehityskulkuun ja pelaamiseen osallistumiseen vaikuttaviin tekijöihin

Paula Jääskeläinen tutkimustyöskentelyyn 6 kuukaudeksi 10 500 euroa ja tutkimuskuluihin 840 euroa:

Gambling as part of a regional experience economy concept: A socio-spatial evaluation of the new Tampere casino

Valtteri Kaasinen tutkimuskuluihin (ml. aputyövoiman käyttö) 43 000 euroa:

Brain dopamine transporter binding in gambling disorder

Tiina Latvala tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 27 000 euroa ja tutkimuskuluihin 5 000 euroa:

Rahapelaamisen yhteiskunnalliset hyödyt ja haitat

Joseph Macey tutkimustyöskentelyyn 11 kuukaudeksi 19 250 euroa ja tutkimuskuluihin 1 000 euroa:

Video Games and Gambling: Investigating the Relationship Between Video Games and Problematic Gambling Behaviour

Jussi Palomäki tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 30 000 euroa:

Rahapelaamisen ennustaminen persoonallisuuden piirteillä hyödyntäen suuria aineistoja

Tommi Roukka tutkimustyöskentelyyn 12 kuukaudeksi 21 000 euroa ja tutkimuskuluihin 500 euroa:

Heterogeenisuus, tulojakovaikutukset ja riskinotto Suomen rahapelimarkkinoilla

PALKINNOT

Alkoholitutkimussäätiö päätti kokouksessaan 13.11.2019 vuoden 2019 pro gradu -palkinnon sekä ensimmäisen Antti Murto -palkinnon jakamisesta.

Tuhannen euron tunnustuspalkinto voidaan myöntää poikkeuksellisen ansiokkaalle alkoholi- tai huumetutkimuksen alan pro gradu -tutkielmalle. Säätiöön oli saapunut poikkeuksellisen hyviä palkintohakemuksia, ja seuraavat pro gradu -työt päätettiin palkita:

- **Emmi Kykkänen**, Turun yliopisto: Viinanhimo syntinä ja sairautena. Alkoholismikuvaukset suomalaisissa näytelmäelokuviissa 1948–1958
- **Aleksi Paimander**, Turun yliopisto: Rajan ylittävän alkoholikaupan yhteiskunta taloudelliset vaikutukset – Suomen ja Viron välinen alkoholikauppa
- **Riina Palmroth**, Turun yliopisto: The Effect of Alcohol Hangover and Residual Zopiclone on Spatial Perception and Driving Skills
- **Taina Schneider**, Vaasan yliopisto: Uusi julkinen hallinta sosiaali- ja terveystalouden hankinnassa. Tapaustutkimus innovatiivisesta huumeiden hankinnasta
- **Anton von Schrowe**, Turun yliopisto: Huumeiden luovuttajan rikosoikeudellinen vastuu käyttäjän itselleen aiheuttamasta seurauksesta: haittaperiaate, kriminalisoiminen ja aiheuttaminen

Tuhannen euron Antti Murto -tunnustuspalkinto voidaan myöntää poikkeuksellisen ansiokkaalle rahapelihaittoja koskevalle pro gradu -tutkielmalle. Ensimmäinen Antti Murto -palkinto myönnettiin pro gradu -tutkielmalle:

- **Hannu Jouhki**, Tampereen yliopisto: Vapaus on suuri vankila: yhteiskunnallisen kehityksen yhteys addiktiokäyttäytymiseen.

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVIÄ JULKAISUJA

VÄITÖSKIRJAT

Jukka Ahonen: Kolme kriisiä ja kansalliset rahapelit: yhteiskunnallisten murroskausien vaikutus suomalaisen rahapelijärjestelmän muotoutumiseen. Helsinki: Helsingin yliopisto. (monografiaväitöskirja)

Teija Karttunen: Naiseryityistä päihdehoitoa – Etnografinen tutkimus päihdehoitolaitoksen naistenyhteisöstä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. (monografiaväitöskirja)

Joonas Majuri: Dopamine, opioid and serotonin neurotransmission in behavioral addictions. Turku: Turun yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-29-7570-9> (artikkeliväitöskirja)

Sanna Rönkä: Huumeiden käyttäjien kuolemat Suomessa: Monimenetelmäinen tutkimus lääkkeellistymisen, sosiaalisen huono-osaisuuden ja huumeiden käyttökontekstien näkökulmasta. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-3370-0> (artikkeliväitöskirja)

Agnes Stenius-Ayoade: Housing, Health and service use of THE Homeless in Helsinki, Finland. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-5178-0> (artikkeliväitöskirja)

Johanna Uhari-Väänänen: Contributions of μ - and κ -opioidergic systems to ethanol intake and addiction. Helsinki: Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-5447-7> (artikkeliväitöskirja)

VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSAINVÄLISISSÄ TIEDEJULKAISUISSA

Benkherouf A, Soini S, Stompor M, Uusi-Oukari M: Positive allosteric modulation of native and recombinant GABAA receptors by hops prenylflavonoids. *European Journal of Pharmacology* 5;852:34-41. doi: 10.1016/j.ejphar.2019.02.034. Epub 2019 Feb 21

Benkherouf A, Taina K, Aalto A, Li X, Soini S, Wallner W, Uusi-Oukari M: Extrasynaptic δ -GABAA receptors are high-affinity muscimol receptors. *Journal of Neurochemistry* 149(1):41-53. doi: 10.1111/jnc.14646. Epub 2019 Mar 6.

Berg N, Virtanen M, Lintonen T, Hammarström A: The contribution of drinking culture at comprehensive school to heavy episodic drinking from adolescence to midlife. *European Journal of Public Health*. <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckz136>

Cabello M, de la Fuente J, Ayuso Mateos JL, Pitkänen T: Longitudinal properties of the PARADISE24fin questionnaire in treatment of substance use disorders. *Addictive Behaviors* 95 (2019) 125-128 <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2019.03.009>

Egerer M, Marionneau V: Cultures and spaces of convenience gambling. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 36(2) 125-139. <https://doi.org/10.1177/1455072518807792>

Hietanen S, Herajärvi J, Junttila J, Pakanen L, Huikuri H, Liisanantti J: Characteristics of subjects with alcoholic cardiomyopathy and sudden cardiac death. *Heart* Published Online First: 24 September 2019. doi: 10.1136/heartjnl-2019-315534

Hirschovits-Gerz T, Kuussaari K, Stenius K, Tammi T: Estimating the Needs of Substance Problem Use Services: An Exercise in Seven Finnish Municipalities Using Nationally Collected, Municipal-Level Survey and Register Data. *Journal of Studies on Alcohol and Drugs, Supplement, (s18)*, 76–86 (2019). <https://doi.org/10.15288/jsads.2019.s18.76>

Kaakinen M, Sirola A, Savolainen I, Oksanen A: Young People and Gambling Content in Social Media: An Experimental Insight. *Drug & Alcohol Review*, DOI: 10.1111/dar.13010.

Karki S, Laukkanen E, Länsimies H, Tuomainen T, Pietilä A: Substance use and associated emotional and behavioral problems in Nepalese adolescents. *Journal of Substance Use* 24:3, 300-308, DOI: 10.1080/14659891.2018.1562576

Kiiskinen T, Korpi E, Aitta-aho T: Normal extinction and reinstatement of morphine-induced conditioned place preference in the GluA1-KO mouse line. *Behavioural Pharmacology* p. 405-411. <https://doi.org/10.1097/FBP.0000000000000449>

Kopra J, Mäkelä P, Tolonen H, Jousilahti P, Karvanen J: Follow-up data improve the estimation of the prevalence of heavy alcohol consumption. *Alcohol Alcohol*. 2018 Sep 1;53(5):586-596. doi: 10.1093/alcalc/agy019.

Kärkkäinen O, Tuomainen T, Mutikainen M, Lehtonen M, Ruas JL, Hanhineva K, Tavi P: Heart specific PGC-1 α deletion identifies metabolome of cardiac restricted metabolic heart failure. *Cardiovascular research* 115(1): 107-118. <https://doi.org/10.1093/cvr/cvy155>

Lainiola M, Hietala L, Linden A, Aitta-Aho T: The lack of conditioned place preference, but unaltered stimulatory and ataxic effects of alcohol in mGluR3-KO mice. *Journal of Psychopharmacology* <https://doi.org/10.1177/0269881119844178>

Latvala T, Alho H, Raisamo S, Salonen A: Gambling involvement, type of gambling and grade point average among 18–29-year-old Finnish men and women. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 36(2) 190-202. <https://doi.org/10.1177/1455072518800189>

Latvala T, Konu A, Lintonen T: Public health effects of gambling – debate on a conceptual model. *BMC Public Health* 19:1077 (2019)

Macey J, Hamari J: Investigating Relationships Between Video Gaming, Spectating Esports, and Gambling. *Computers in Human Behaviour* 80:344-353. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2017.11.027>

Oksanen A, Sirola A, Savolainen I, Kaakinen M: Gambling patterns and associated risk

and protective factors among Finnish young people. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 36(2) 161-176. <https://doi.org/10.1177/1455072518779657>

Radun I, Watling H, Radun J, Kaistinen J, Olivier J: Women judging: Is a young male drunk driver perceived as more negligent than a young female drunk driver? *Traffic Injury Prevention* 19(7): 675-679. <https://doi.org/10.1080/15389588.2018.1480833>

Roukka T, Salonen AH: The winners and the losers: Tax incidence of gambling in Finland. *Journal of Gambling Studies*. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10899-019-09899-0>

Salama E, Castaneda AE, Lilja E, Suvisaari J, Rask S, Laatikainen T, Niemela S. Pre-migration traumatic experiences, post-migration perceived discrimination and substance use among Russian and Kurdish migrants- a population-based study. *Addiction* <https://doi.org/10.1111/add.14904>

Sama TB, Hiilamo H: Alcohol industry strategies to influence the overall reform of the law on alcohol in Finland. *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 1–14. DOI: 10.1177/1455072519857398

Savolainen I, Oksanen A, Kaakinen M, Sirola A, Miller BL, Zych I, Paek HJ: The association between social media use and hazardous alcohol consumption among youths: A four-country study. *Alcohol & Alcoholism*, DOI: 10.1093/alcalc/agz088.

Savolainen I, Oksanen A, Kaakinen M, Sirola A, Paek HJ: A three-country study on the role of perceived loneliness in youth addictive behaviors. *Journal of Medical Internet Research*, DOI: 10.2196/14035.

Sirola A, Kaakinen M, Savolainen I, Oksanen A: Loneliness and online gambling-community participation of young social media users. *Computers in Human Behavior*, 95, 136–145. DOI: 10.1016/j.chb.2019.01.023.

Sjöblom M, Macey J, Hamari J: Digital athletics in analogue stadiums: Comparing gratifications for engagement between live attendance and online spectating of esports. *Internet Research* DOI: 10.1108/INTR-07-2018-0304

Uhari-Väänänen J, Eteläinen T, Bäckström P, Oinio V, Carroll FI, Raasmaja A, Kiianmaa K, Piepponen P: The selective κ -opioid receptor antagonist JD_{1c} attenuates the alcohol deprivation effect in rats. *European Neuropsychopharmacology*, doi.org/10.1016/j.euroneuro.2019.10.003

Uusitalo L, Erkkola M, Lintonen T, Rahkonen O, Nevalainen J: Alcohol expenditure in grocery stores and their associations with tobacco and food expenditures. *BMC Public Health* 19(1).

Zhang CR, Kurniawan ND, Yamada L, Fleming W, Kaminen-Ahola N, Ahola A, Whitelaw E, Galloway G, Chong S: Early gestational ethanol exposure in mice: effects on brain structure, energy metabolism and adiposity in adult offspring. *Alcohol* DOI: 10.1016/j.alcohol.2018.04.008

VERTAISARVIOIDUT ALKUPERÄISARTIKKELIT KANSALLISISSA TIEDEJULKAISUISSA

Erkkola M, Fogelholm M, Saarijärvi H, Uusitalo L, Nevalainen J. Kuluttajadatan mahdollisuudet ja haasteet kansanterveystutkimuksessa; case LoCard. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2019;56(2)

Lintonen T, Niemelä S, Mäkelä P: Alkoholinkäytön hälytysrajan ylittäviä käyttäjiä on Suomessa vähintään viisi prosenttia väestöstä. Vuoden 2016 Juomatapatutkimuksen tuloksia. Duodecim 2019;135(16):1459-66

Samposalo H, Kuussaari K, Hirschovits-Gerz T, Kaukonen O, Partanen A, Vormaa H: Tarpeenmukaiset palvelut kaikille? Päihdeasiakkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa Kaakkois-Suomen ja Lapin alueilla. Yhteiskuntapolitiikka 83(1): 50-61.

MUUT JULKAISUT

Egerer M, Lerkanen T, Jääskeläinen P: Suomen uusi kasino ja rahapeli poliittiset mielipiteet Tampereella. Helsingin yliopisto, Helsinki 2019.

Kauppila E, Lindeman M, Svensson J, Hellman M, Katainen A: Alcohol marketing on social media sites in Finland and Sweden. Helsingin yliopisto, Publications of the Faculty of Social Sciences 113 (2019).

Kinnunen J, Pere L, Raisamo S, Katainen A, Myöhänen A, Lahti L, Ahtinen S, Ollila H, Lindfors P, Rimpelä A: Nuorten terveystapatutkimus 2019. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö sekä rahapelaaminen. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2019:56. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki, 2019.

Konu A, Lintonen T: Myönteistä kehitystä kouluhyvinvoinnissa. Yhteiskuntapolitiikka 84(5-6): 601-608

Parhi K: Sopeutumattomat: Psykopatian historia Suomessa. Siltala, Helsinki, 2019.
Sulkunen P, Babor T, Cisneros Ornberg J, Egerer M, Hellman M, Livingstone C, Marionneau V, Nikkinen J, Orford J, Room R, Rossow I: Setting Limits - Gambling, Science and Public Policy. Oxford: Oxford University Press.

MANNERHEIMINTIE 166, HELSINKI
PL 30, 00271 HELSINKI

www.alkoholitutkimussaatio.fi